

Năng lượng tái tạo tại Việt Nam - Từ chính sách tới thực tiễn

10:26 27/11/2019

Ngày 27/11/2019, tại Hà Nội, Hiệp hội Năng lượng Việt Nam, Trung Tâm Tin Tức VTV24, Văn phòng Đài Truyền hình Việt Nam (VTV) và Công ty TNHH Truyền thông TAJ Việt Nam phối hợp tổ chức Hội thảo quốc tế với chủ đề: “Năng lượng tái tạo tại Việt Nam - Từ chính sách tới thực tiễn”.

Hội thảo có sự tham dự của đại diện Bộ Công Thương, Bộ Kế hoạch & Đầu tư, lãnh đạo các Ngân hàng và các chuyên gia trong lĩnh vực năng lượng tái tạo.

cảnh Hội thảo

Toàn

Tại kỳ họp thứ 8, Quốc hội khoá XIV, trong phiên chất vấn Bộ trưởng Bộ Công thương Trần Tuấn Anh, một trong những nội dung quan trọng làm nóng nghị trường, đó là vấn đề quy hoạch điện năng lượng tái tạo và những vướng mắc trong giải tỏa công suất.

Tính đến cuối tháng 6/2019, cả nước có 89 nhà máy điện gió và mặt trời, với tổng công suất lắp đặt 4.543,8 MW, chiếm 8,3% tổng công suất của hệ thống điện quốc gia. Con số này đã vượt xa so với dự kiến của Quy hoạch điện VII điều chỉnh (chỉ 850 MW điện mặt trời vào năm 2020).

Sự phát triển quá nhanh của các dự án điện tái tạo, trong khi hệ thống truyền tải không theo kịp đã dẫn tới quá tải, nhiều nhà máy phải giảm phát tới 60% công suất, gây thất thoát, lãng phí. Để đảm bảo đáp ứng nhu cầu điện tăng nhanh, Quy hoạch điện VII (điều chỉnh) đã đặt kế hoạch đầu tư lưới điện rất lớn trong các năm tới.

Theo kế hoạch này, giai đoạn 2016-2020, tổng vốn đầu tư lưới điện là 214.000 tỉ đồng và giai đoạn 2021-2030 là 610.000 tỉ đồng. Với số vốn đầu tư này, EVN khó lòng đáp ứng được áp lực về tài chính. Trong khi đó, theo quy định hiện nay, nhà nước độc quyền trong truyền tải điện và chưa có những điều kiện cụ thể để tận dụng nguồn lực xã hội đầu tư vào hệ thống truyền tải điện.

Những vấn đề này đang đặt ra những câu hỏi lớn trong phát triển điện năng lượng tái tạo tại Việt Nam. Hội thảo quốc tế: “Năng lượng tái tạo tại Việt Nam – Từ chính sách tới thực tiễn” là diễn đàn và cơ hội để các cấp lãnh đạo bộ, ban ngành, địa phương; các doanh nghiệp ngồi lại với nhau; nhìn lại khó khăn, điểm nghẽn và đưa ra những giải pháp, đề xuất trong bức tranh tổng quan chiến lược phát triển năng lượng tái tạo Việt Nam, đồng thời lắng nghe bài học và khuyến nghị từ bạn bè quốc tế.

Những ý kiến góp ý và đề xuất chính sách của địa phương, cộng đồng doanh nghiệp, các chuyên gia trong nước và quốc tế sẽ được tổng hợp và gửi tới Bộ Công thương như một bản khuyến nghị cụ thể để Bộ có thể hoàn thiện hành lang pháp lý hướng tới việc phát triển năng lượng tái tạo một cách bền vững.

Mới đây, Văn phòng Chính phủ có Thông báo kết luận của Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc tại cuộc họp Thường trực Chính phủ về Dự thảo Cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời tại Việt Nam, áp dụng từ ngày 1/7/2019, tiếp theo Quyết định số 11/2017/QĐ-TTg ngày 11/4/2017 của Thủ tướng Chính phủ.

Theo đó, Thủ tướng yêu cầu Bộ Công thương phối với hợp Ủy ban quản lý vốn Nhà nước tại doanh nghiệp, EVN và các bộ ngành, địa phương đẩy nhanh tiến độ xây dựng lưới điện truyền tải, không để xảy ra tình trạng giảm phát gây thiệt hại cho các nhà đầu tư, trong khi nhu cầu về điện lại đang thiếu hụt.

Việc đầu tư lưới điện truyền tải này cần rà soát các quy định pháp luật và nghiên cứu cơ chế thí điểm cho các thành phần kinh tế ngoài nhà nước tham gia đầu tư, báo cáo Thủ tướng trong tháng 11 này. Bên cạnh đó, Bộ Công thương cũng cần khẩn trương lập Quy hoạch điện VIII (tám), báo cáo Thủ tướng phê duyệt trong năm sau.

Ngoài ra, sẽ thực hiện phương án đấu thầu để xác định giá bán điện mặt trời áp dụng từ ngày 1/7/2019. Theo đó, Thủ tướng yêu cầu việc ban hành giá điện mặt trời áp dụng từ ngày 1/7/2019 cần tuân thủ một số nguyên tắc như: Chỉ áp dụng biểu giá khuyến khích cố định đối với các dự án đã ký được hợp đồng mua bán điện và đang thi công, đưa vào vận hành trong năm sau. Các dự án còn lại và dự án mới sau này sẽ chuyển hẳn sang hình thức đấu thầu công khai, cạnh tranh để giảm giá mua điện.

Giải trình trước Quốc hội mới đây, Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng cho biết dự kiến điện năng sản xuất năm 2019 sẽ đạt 240 tỷ KWh, tăng trên 10% so với 2018. Tuy nhiên, con số này chưa đủ để giải quyết vấn đề thiếu điện và cần giải pháp tháo gỡ hữu hiệu. Trong khi đó, tình trạng dự án chậm tiến độ đang trở nên trầm trọng khi trong khoảng 60 dự án đang đầu tư, có đến 35 dự án công suất 200 MW trở lên chậm tiến độ từ 1-5 năm, thậm chí kéo dài hơn.

Tập đoàn Điện lực Việt Nam (EVN) cũng cho biết: Năm 2019, tập đoàn phải huy động khoảng 2,57 tỷ KWh điện từ chạy dầu với chi phí rất cao. Đến năm 2020, sản lượng huy động các nguồn điện chạy dầu có thể tăng tới mức 8,6 tỷ KWh. Sản lượng điện thiếu hụt năm 2021 khoảng 6,6 tỷ KWh, năm 2022 tăng lên khoảng 11,8 tỷ KWh, năm 2023 là 15 tỷ KWh.

Riêng năm 2020, gần như không có dự phòng nguồn điện nên có thể đối mặt với nguy cơ thiếu điện trong các tình huống cực đoan như nhu cầu phụ tải cao hơn dự báo, lưu lượng nước về các hồ thủy điện kém, nhiên liệu than và khí cho phát điện thiếu hụt.

Ông Trần Viết Ngãi, Chủ tịch Hiệp hội Năng lượng Việt Nam, đánh giá nguy cơ thiếu điện hiện nay đã được tích tụ từ nhiều năm trước. Bù đắp cho sự thiếu hụt này là sự phát triển trở lại các dự án nhiệt điện than, nhưng các dự án này không đạt tiến độ theo Quy hoạch điện VII (điều chỉnh), dẫn đến không hoàn thành mục tiêu bổ sung 7.000 MW điện mỗi năm. Chưa kể, đòi hỏi về vấn đề

môi trường trong phát triển nhà máy nhiệt điện đã đặt ra những áp lực rất lớn. Nguồn điện vốn nhận được kỳ vọng lớn trong xã hội thời gian qua là năng lượng tái tạo hiện có công suất lắp đặt chiếm tỉ trọng khoảng 9% tổng công suất nguồn điện cả nước nhưng sản lượng mới chỉ đạt 2,5%.

Hiện các nguồn nhiên liệu hóa thạch như than đá, dầu mỏ, khí đốt vẫn đang đáp ứng phần lớn nhu cầu năng lượng, tuy nhiên nguồn nguyên liệu này đang dần cạn kiệt, gây ra biến đổi khí hậu và ảnh hưởng tới sức khỏe con người. Vì vậy việc nghiên cứu và sử dụng các nguồn năng lượng mới có khả năng tái tạo như: năng lượng gió, năng lượng mặt trời, địa nhiệt hay năng lượng sinh khối là xu hướng tất yếu của nhiều quốc gia trên thế giới.

Việt Nam là nước có khí hậu nhiệt đới gió mùa, với đường bờ biển dài hơn 3.000km, gió biển quanh năm, số giờ nắng trong ngày lớn, đây chính là điều kiện thuận lợi để nước ta có thể khai thác và sử dụng nguồn năng lượng tái tạo trong cuộc sống. Do đó, nếu có những chính sách tháo gỡ kịp thời thì nguồn điện từ các nhà máy điện năng lượng tái tạo sẽ góp phần bổ sung nguồn điện, giảm áp lực thiếu điện ngay trước mắt, đảm bảo an ninh năng lượng và bảo vệ môi trường.

Minh Anh